

центру переходить у салатний і білий. Квітки лійкоподібно-дзвоникоподібні до 5 см довжиною, світло-фіолетові. Квітконосне стебло до 60 см з декількома дрібними листочками. Декоративна для переднього плану.

Хоста ланцетоліста (*Hosta lancifolia* Engl.) – рослина з ланцетним, темно-зеленим блискучим листям довжиною 12-15 см, шириною 5-7 см. Квітки воронкоподібні, фіолетові. Квітконосне стебло 20-35 см висоти. Суцвіття рідке. Цвіте у липні – серпні.

Хоста Зібольда (*Hosta Sieboldiana* (Hook) Engl.) – листя серцеподібно-яйцевидне з голубим восковим нальотом до 30 см завдовжки і 20 см завширшки. Квітки лійкоподібні, 4-5 см довжини, блідно-бузкові. Квітконосне стебло до 30 см висоти. Цвіте у липні – серпні.

До гарноквітучих багаторічників необхідно віднести **акант м'який** (*Acanth mollis* L.) з глибоко-розсіченим прикореневим листям довжиною 50-60 см. Квітконосне стебло 80-100 см. Квітки рожево-бузкові з приємним ароматом. Цвіте у червні – липні. Куш декоративний до самої осені. Може з успіхом рости під тінню дерев і на освітлених ділянках. На одному місці може рости довго, не втрачаючи декоративності.

Рутвиця орликолиста (*Thalictrum aquilegifolium* L.) – рослина висотою 80-100 см. Листя двічі та тричіпідчастоскладне, досить декоративне. Квітки зеленувато-салатові до 1 см у діаметрі, пухнасті, зібрані у китицеподібну волоть. Використовують для групових і поодиноких посадок у затінку і на сонячних ділянках. **Волошка гарна** (*Centaurea bella* Trautv) – рослина заввишки 35-40 см. Листя перисто-лопате, сіре, повстисте. Квітконосне стебло до 50 см заввишки. Квітки рожеві поодинокі, зібрані у кошики. Цвітіння тривале у червні – липні. Швидко розростається, невибаглива, росте добре у затінку і на освітлених ділянках.

Пенстемон бородастий (*Penstemon barbatus* (Cav) Nutt). Прикореневе листя темно-зелене, блискуче, довжиною 10 см. Квітконосне стебло до 75 см. Квітки зібрані у густе волосоподібне суцвіття. Квітки шарлахово-червоні. Тривале цвітіння у червні – серпні.

Гравілат кораловий (*Geum coccineum* Siebth et Sm.) – багаторічник з прикореневою розеткою непарнопідчастого листя. Квітконосне стебло довжиною 60 см. Квітки коралово-червоні, 2-3 см у діаметрі, зібрані у волосоподібне суцвіття. Цвіте у червні – липні більше місяця. Добре росте на зволжених освітлених ділянках.

Орлики гібридні (*Aquilegia hybrida* Hort.) – трав'янистий багаторічник з прямостоячими розгалуженими облистяними стеблами до 60-70 см заввишки з прикореневою розеткою листя. Нижні листя довгочерешкові, пластинки двічі-тричі-тричасторозсічені з сизим нальотом, декоративні до пізньої осені. Квітки діаметром до 9 см, білі, рожеві, жовті, фіолетові. Особливо декоративні квітки зі шпорцями. Віночок і шпорці забарвлені у різні кольори. Цвітуть у травні-червні.

Злакові рослини майже не використовуються в озелененні півдня Причорноморського степу, хоч серед них є досить перспективні для освітлених ділянок. До них можна віднести **міскантус китайський** (*Miscanthus sinensis* Anderss) – короткорічковий багаторічник. Стебла від 2 – 2,5 м висоти, прямостоячі, густооблистяні у нижній частині. Листя вузьколінійне, жорстке. Суцвіття – колоски, зібрані у сріблясті рідкі волоті. До ґрунтів не вибагливий, при достатньому зволоженні швидко розростається. Полюбає освітлені ділянки. Не менш цікавим є мі-

скантус китайський, форма смугаста (*Miscanthus sinensis* f. *Lebrina*). Обидва види також перспективні для декорування паркових водойм.

Колосняк чорноморський (*Leymus subulosus* (Bieb.) Tzvel) – злак, який природно росте на приморських пісках. Листя жорстке, сріблясто-голубе, декоративне з весни до пізньої осені. Він утворює високодекоративні кущі висотою 70-80 см. Цвіте у червні, утворюючи декоративні колоски на квітконосному стеблі від 1,2-1,5 м. В умовах культури декоративний, невибагливий, полюбає освітлені ділянки, росте без поливу.

Запропонований асортимент з успіхом може використовуватись у парках і скверах у багаторічних і змішаних посадках для декорування як освітлених ділянок, галявин, доповнюючи газон квітучими рослинами, так і тінювих, заповнюючи проміжки між деревами і створюючи яскравий килим із зелених і квітучих рослин.

УДК 712.3/.7

Асист. О.В.Фіцич¹ – м. Львів

ЕКОЛОГО-ПРОСТОРОВІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕНЬ У НОВИХ ЖИТЛОВИХ РАЙОНАХ

Озеленені простори і природний ландшафт відіграють важливу роль у формуванні планувальної структури нових житлових районів Львова. При проектуванні сільбищних комплексів відчувається прагнення здолати протиріччя між забудовою й існуючим природним середовищем. Необхідно дотримуватися взаємовідповідності трьох основних принципів підбору рослинних форм – екологічний, біоценотичний і художньо-декоративний.

Assistant O.V. Fitsych – Lviv

Ecological-space features of the green planting formation in the new dwelling regions

The greening spaces and the natural landscape play significant role in formation of the Lviv dwelling regions planning structure. One can observe antagonism between building and already existed natural environment. The three major principles (ecological, biocenotic and art-decorative) of the plant forms selection have to be agreed.

Новобудови Львова великим кільцем оточують місто. Розташовані вони на території давніх приміських сіл, історія більшості яких сягає у глибину століть. Планомірне освоєння цих територій розпочалося ще у 60-х роках минулого століття. Забудова велася комплексним способом за принципами мікрорайонування. Основний обсяг будівництва зосередився у спорудженні житла – багатоповерхових будинків, побудованих у своїй більшості за типовими проектами. Але у 80–90 роках у нових районах Львова з'явилося багато будівель, як правило громадських, споруджених за індивідуальними проектами, що надали архітектурному середовищу сучасного міста рис індивідуальності й самобутності.

Житловий район (у сільбищній зоні) – основна структурна одиниця сучасного міста – комплекс житлових кварталів та мікрорайонів, громадські центри, до складу яких належать споруди адміністративного, культурно-просвітницького і побутового характеру, транспортна й інженерна інфраструктури, а також вулиці

¹ кафедра екології та ландшафтної архітектури, УкрДЛТУ (Assistant Professor of department of Ecology and Landscape Architecture, USUFWT)

та площі, що обслуговують зону, зелені насадження загального, обмеженого та спеціального користування.

Зелені насадження відіграють важливу роль у районній забудові міста, збагачують її планувальні компоненти в архітектурно-художньому відношенні і, що особливо важливо, сприятливо впливають на мезоклімат міських територій. Така структура характерна для Південного, Сихівського та інших житлових районів міста Львова.

У проектах сільбищних комплексів, розроблених у 70-х роках, все ж таки відчувається прагнення здолати протиріччя між забудовою й існуючим природним середовищем. Планувальна організація і ландшафтна композиція нових житлових районів мають істотні недоліки: територія перевантажена будівлями та спорудами культурно-побутового характеру у змішаній забудові, що призводять до дискомфортного середовища, погані орієнтації відвідувачів на території та понижує роль районного парку як основної ланки у міській системі зелених насаджень.

Наявність крупних об'єктів та споруд з високою відвідуваністю тягне за собою погіршення екологічного середовища. Житлові райони та мікрорайони мають значні відкриті території, що ускладнює задачі створення комфортних мікрокліматичних умов для відпочинку населення та вимагає особливого режиму експлуатації зелених насаджень.

Житлові масиви сучасного Львова за своїм складним планувальним рішенням та застосуванням штучного покриття великої площі відкинули зелені насадження на другий план. Проглядається безсистемне нашаровування насаджень різних періодів, спостерігається значна затіненість або відкриті ділянки, відсутність або витоптування трав'яного покриву. Композиція зелених насаджень втрачає свої естетичні якості.

Благоустрій території житлових районів неодмінно пов'язаний з їх озелененням, що органічно належить до композиції забудови, покращує структурно-планувальні й архітектурно-художні переваги міста, допомагає створити виразний об'ємно-просторовий вигляд міста, живий силует.

Система озеленення міста забезпечує відносно рівномірне розміщення насаджень у житлових районах. Вона складається з насаджень загального користування – садів житлових районів і груп житлових будинків, бульварів, скверів і насаджень обмеженого користування і спеціального призначення – озеленення дворів, ділянок шкіл, дитячих садків-ясел та ін. закладів обслуговування, придорожніх смуг і ін. Відсутність якого-небудь елементу у системі озеленення замінюють іншими, наприклад, замість саду мікрорайону створюють укрупнені сади при групах житлових будинків і широкі смуги з пішохідними алеями, що охоплюють окремі масиви зелені у дворах і міжбудинкових просторах. Загальна площа озеленення у нових житлових районах становить у середньому не менше 50 % їх території.

Організація території та простору, створення пейзажних картин, раціональне розміщення компонентів вимагають правильного підбору асортименту дерев, гарноквіткових чагарників, квіткових рослин і розподілення на території, враховуючи їх зв'язки з ґрунтом, рельєфом та кліматом. На жаль, у нових житлових районах, особливо Сихівському, практично відсутня система естетично сформованих садово-паркових об'єктів. Окремі фрагменти добре організованого озеленення губляться у заур'ячених просторах житлової забудови.

Необхідно враховувати, що перехід на нові прогресивні прийоми містобудування зі строгим функціональним поділом території та міських транспортних магістр

ралей, з вільною забудовою, врахуванням великих територій зелених насаджень без сумніву спонукають до покращення екологічних умов місцезростання насаджень (покращення умов освітленості, вологості, чистоти повітряного басейну і т.д.).

Дуже важливо у кожному окремому випадку правильно оцінити міські екологічні фактори з точки зору їх впливу на ріст рослин і підібрати такі породи, які будуть максимально використовувати позитивні умови навколишнього середовища, відрізнятися добрими ростовими якостями, стійкістю, довговічністю. Гігієнічні та декоративні якості рослин формуються впродовж тривалого часу, а тому у багатьох випадках визначають результативність першочергової ідеї, що закладена у систему зелених насаджень житлового району та архітектурно-планувальних рішень окремих об'єктів.

Зелені насадження нових житлових мають велике гігієнічне значення. Вони покращують тепловий режим сільбищної території, знижують добову амплітуду коливання температур зовнішнього повітря, затримують пил й оздоровлюють повітряний басейн. Високі екологічні якості рослин, пристосованість до міських умов, невибагливість, цвітіння, аромат роблять їх незамінними при формуванні смуг із метою шумозахисту. Наприклад, розташовані між джерелами шуму і житловими будинками, Південного житлового району насадження знижують рівень точкових шумів. Більший ефект досягається при наближенні рослин до джерела шуму. Окрім свого гігієнічного значення, зелені насадження спонукають покращенню архітектурно-планувальної організації цих територій. Найбільше значення мають насадження, розташовані безпосередньо поблизу місць праці та денного перебування населення.

При розміщенні зелених насаджень поблизу будівель враховується динамічність рослинного матеріалу, який з часом може корегувати або нівелювати архітектурні якості споруд, дезорієнтувати відвідувачів просторів у житлових районах. Архітектурно-планувальні засоби спонукають виявленню переваги забудови, акцентують головні входи і композиційні доміканти, підкреслюють візуальні й пішохідні зв'язки.

Створення оптимального життєвого середовища можливе тільки при обмеженому сполученні натурально-природного й функціонально-планувального зонування території, максимальному збереженні, розширенні території та вмілому використанні існуючих зелених насаджень і натуральних природних ландшафтів у районах масової житлової забудови.

На формування системи зелених насаджень житлового району впливає співвідношення забудованих і відкритих територій, питома вага існуючих насаджень, їх кількість і місце у планувальній структурі, величина окремих зелених ділянок, їх функціональна роль, ландшафтні особливості, транспортні та пішохідні підходи.

Разом з тим, створення композицій із дерев, чагарників і трав'яних рослин базується на властивих їм біологічних закономірностях і відповідати екологічним і біоценотичним вимогам рослин, тобто необхідно завжди дотримувати взаємодії відповідності трьох основних принципів підбору рослинних форм – екологічний, біоценотичний і художньо-декоративний.

Література

1. Бондарь Ю. А., Абесінова Н. П., Никитина Е. Н., Сахаров А. Ф. Ландшафтная реконструкция городских садов и парков. – К.: Будівельник, 1982. – 59 с.
2. Горохов В. А. Городское зеленое строительство. – М.: Стройиздат, 1991. – 409 с.

3. Краткий справочник архитектора: Ландшафтная архитектура/ Под ред. И.Д. Родичкина. – К.: Будивельник, 1990. – 336 с.: ил., [16 л. ил.].
4. Кучерявый В.А. Зеленая зона города. – К.: Наук. думка, 1981. – 248 с.: ил.
5. Озеленение населенных мест: Справочник/ Под ред. В.И. Ерохиной. – М.: Стройиздат, 1987.
6. Северин С.И. Комплексное озеленение в благоустройстве городов. – К.: Будивельник, 1975. – 229 с.

ДО ВІДОМА АВТОРІВ СТАТЕЙ

При підготовці статей для науково-технічного журналу "Науковий вісник" радимо авторам дотримуватись таких рекомендацій.

Автор поданої до друку статті повинен чітко уявити коло читачів, на яке він розраховує. Рекомендуємо дотримуватись деяких загальних правил побудови науково-технічної статті: чітко і зрозуміло сформулювати постановку задачі; доступно викласти методику її розв'язання; зробити висновки – науковцям або дати практичні рекомендації – виробничникам. Наукова праця повинна містити необхідні характеристики описаних конструкцій чи схем, але в ній не має бути ні зайвого опису історії питання, ні відомих з підручників ілюстрацій, даних, математичних викладок.

Текст статті обсягом 4-8 сторінок необхідно подавати українською, російською, німецькою чи англійською мовою, друкувати на папері формату A4 за допомогою EOM у редакторі MS Word (шрифт – Times New Roman, розмір – 14 points, рядки – через 1.5 інтервали, поля – 2 см по периметру) без присвоєння жодних стилів і оформляти в такій послідовності. На початку статті проставляється індекс УДК (Універсальної десятикової класифікації), в заголовку українською та англійською мовами вказуються: вчене звання, ініціали і прізвище автора (або авторів), науковий ступінь, скорочена назва закладу, в якому виконана робота, назва статті, анотація та ключові слова.

Сторінки рукопису нумеруються, а на полях олівцем вказуються місця ілюстрацій і таблиць, якщо останні додаються до статті на окремих листках. Особливу увагу необхідно звернути на акуратний набір формул, індексів і показників, з використанням можливостей редактора MS Equation.

При підготовці рукопису необхідно користуватись науково-технічними термінами відповідно до діючих стандартів на термінологію, наведений матеріал не повинен дублювати таблиці. Скорочення слів, імен, назв у тексті статті не допускаються. Можливе використання тільки загальноприйнятих скорочень – мір (тільки після цифр), хімічних, фізичних і математичних величин. Назви установ, підприємств, марки механізмів і т.д., що згадуються в тексті статті вперше, необхідно писати повністю (вказуючи в дужках скорочену назву); надалі ця назва може зустрічатися у скороченому вигляді.

У таблицях необхідно точно вказувати одиниці фізичних величин, у назвах граф слова скорочувати небажано. Таблиці необхідно виконувати переважно вздовж листа з максимальною насиченістю інформації в рядках. Надто громіздких таблиць складати не рекомендується.

Ілюстрації (фотографії та рисунки) до статті подаються в одному примірнику. Фотографії повинні бути контрастні, розміром не менше 9×12 см, рисунки – розміром не більше стандартного листа, виконані чорною тушшю пером на якісному папері. Допускається подання рисунків у форматі *.cdr (редактор CorelDRAW), у форматі *.tif або *.jpg (редактор PhotoShop, 300 dpi, b/w або 256 Grayscale) чи оформлених у середовищі MS Excel. У тексті статті посилання на ілюстрації беруться в круглі дужки, позиції на рисунках розташовуються за го-